

13.10.2022

Työ- ja elinkeinoministeriö/lausuntopalvelu

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Yleistä

Hallituksen esityksellä muutettaisiin kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (681/2023), joka tulee voimaan 1.1.2025, sekä osittain voimassa olevaa samannimistä lakia (1386/2010). Osa muutoksista pohjautuu hallitusohjelmaan ja osa on teknisluontoisempia ja liittyy erityisesti työvoimapalvelu-uudistuksen ja kotoutumislain yhteensovittamiseen.

Osa arvioitavista muutosehdotuksista liittyy työvoimapalvelu-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen yhteensovittamiseen.

Hallituksen esityksen tavoitteena on toteuttaa hallitusohjelmaan sisältyviä säästötavoitteita ja maahanmuuttajan oman vastuun lisäämistä kotoutumisestaan koskien laskennallisen korvauksen enimmäiskeston lyhentämistä sekä kotoutumislain mukaisen aikuistumisen tuen yläikärajan laskemista.

AMKEN huomioita esityksistä

Kotoutumislain korvaukset (61-62 §)

Kotoutumislain nojalla kunnille ja hyvinvointialueille lain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä (esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavista ja heidän perheenjäsenistään sekä tilapäistä suojelua saavista, joilla on kotikunta) maksettavan laskennallisen korvauksen korvausaikaa lyhennettäisiin kolmesta vuodesta kahteen vuoteen kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston lyhennyttä vastaavasti.

AMKE toteaa, että maahanmuuttajien kotoutumisprosessi on hyvin yksilöllinen. Usein esimerkiksi kulttuurin ja kielen oppiminen vie vuosia. AMKE ei kannata laskennallisen korvauksen korvausajan lyhentämistä kolmesta vuodesta kahteen vuoteen.

Maksu käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkauskustannuksesta (32 a §)

Esitetään säädettäväksi uusi pykälä, jonka mukaan kunnalle tai työvoimaviranomaiselle syntyneestä tulkkitsemisen kustannuksesta osa voitaisiin siirtää maahanmuuttajan tai kotoutuja-asiakkaan kustannettavaksi tilanteessa, jossa hän on jättänyt perusteettomasti saapumatta hänelle varattuun tapaamiseen eikä ole peruuttanut aikaa.

AMKE pitää kannatettavana maahanmuuttajan oman vastuun lisäämistä kotoutumisen edistämisessä. Tällainen on esimerkiksi sovittuihin toimenpiteisiin osallistuminen. Mikäli maahanmuuttaja ei ole osallistunut sovittuun tapaamiseen ja häneltä peritään tulkkitsemispalvelusta aiheutuneita kustannuksia, tulee huomioida henkilön kotoutumisen tilanne, kuten kyky ymmärtää saamiaan ohjeita.

Alaikäisenä yksin tulleiden tuki (34, 69 §)

Esitetään muutettavan kotoutumislain mukaisen aikuistumisen tuen ikärajaa 25 ikävuodesta 23 ikävuoteen. Vuodesta 2020 alkaen ikäraja on ollut lastensuojelulain mukaisessa jälkihuollossa ja kotoutumislain mukaisessa tuessa 25 vuotta, kun aiemmin se oli 21 vuotta.

AMKE ei kannata aikuistumisen tuen ikärajan laskemista 23 ikävuoteen.

Usein Suomeen turvapaikanhakijana tullut nuori on erityisen haavoittuvassa asemassa, sillä häneltä puuttuvat verkostot. Erityisesti nuoret tarvitsevat tukea kasvuunsa ja aikuistumiseen. Monet yksin Suomeen tulleet tarvitsevat pitkäaikaista tukea kotoutumiseen.

Pakolaisten vastaanotto (44 §)

Pykälässä täsmennetään kuntapaikalle ohjattavan pakolaisen vastaanottoon liittyvät tehtävät ja työnjakoa kunnan ja hyvinvointialueen välillä.

AMKElla ei ole tehtävien jaon täsmentämiseen kantaa.

Muut huomiot

Kotoutumislain 45 §:n mukaan kunnan on kotoutumisen edistämisen suunnittelussa asetettava vähintään maahanmuuttajien työllisyyttä, koulutusta, hyvinvointia ja terveyttä, asumista, osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, oman kielen ja kulttuurin ylläpitämisen mahdollisuuksia sekä hyvien väestösuhteiden edistämistä koskevat tavoitteet sekä niitä tukevat toimenpiteet, vastuutahot, yhteistyö ja seuranta.

Laissa kotoutumisen edistämistä annetun lain muuttamisesta 14 pykälässä todetaan, että Maahanmuuttaja ohjataan hakeutumaan yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään toimenpiteeseen kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

AMKE esittää, että ammatillisen koulutuksen kotoutumispalveluita tarvitsevien kotoutumislain piirissä olevien maahanmuuttajien koulutusvastuu siirretään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle. Kotoutumiskoulutus tulisi siirtää osaksi valtionosuusjärjestelmää ammatillisen koulutuksen järjestäjien tehtäväksi. Tämä tulee huomioida ammatillisen koulutuksen rahoituksessa.

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista yhä suurempi osa on maahanmuuttajataustaisia. Vieraskielisten osuus ammatillisen koulutuksen opiskelijoista vuonna 2021 oli 14,2 prosenttia. Ammatillinen koulutus on yleisin koulutuspolku vieraskielisille.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjillä on pitkä kokemus maahanmuuttajien kotoutumis- ja ammatillisen koulutuksen järjestämisestä. Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen siirtäminen ammatillisen koulutuksen järjestäjien tehtäväksi toisi pitkäjänteisyyttä esimerkiksi opettajaresurssien ylläpitoon ja toiminnan kehittämiseen. Muutos lisäisi maahanmuuttajien mahdollisuutta päästä heille sopivimpaan ammatilliseen koulutukseen.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Lisätiedot: Veli-Matti Lamppu, veli-matti.lamppu@amke.fi